

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

24.

KURJER LITIEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 25-го Марта — 1837 — Wilno. Wtorek. 25-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна.

Его Сіятельство Господинъ Виленскій Военный Губернаторъ, Гродненскій, Минскій и Бѣлостокскій Генераль-Губернаторъ, Генерал-Адъютантъ и Кавалеръ Князь Долгоруковъ, въ Субботу 20-го ч. с. м. изволилъ отправиться въ Вилкомирь.

Санктпетербургъ, 16-го Марта.

Флигель-Адъютантъ Его Императорскаго Величества, Полковникъ Князь Еснеръ Бѣлосельскій Бѣлозерскій получилъ десяти-лѣтнюю привилегію на изобрѣтенную имъ санокатную дорогу, съ принадлежащею къ ней повозкою, называемою санокатнею. Изъ представленнаго имъ описанія и чертежей видно, что изобрѣтенный имъ санокатный путь, есть ничто иное, какъ взятая на оборотъ обыкновенная дорога, въ которой вмѣсто того, чтобы колесамъ кататься по дорогѣ, они напротивъ служатъ только средствомъ къ приведенію въ движеніе санокатни, состоящей изъ ящика, утвержденного на полозьяхъ и везомаго лошадей, въ обыкновенной извозничьей лямовой упряжѣ.

— Правительствующій Сенатъ, въ Общемъ Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ, слушали: *сопервыхъ*, предложенное Г. Министромъ Юстиціи, Тайнымъ Совѣтникомъ и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Даишковымъ, къ надлежащему исполненію, Высочайше утвержденное мнѣніе Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: „Государственный Совѣтъ, въ Департаментъ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената о поясненіи постановленныхъ въ законѣ 18 Декабря 1830 года для Совѣстныхъ Судовъ правилъ, о принесеніи на рѣшенія сихъ Судовъ жалобъ, и признавъ опредѣленіе Правительствующаго Сената, въ семь докладъ изложенное, правильнымъ, *положилъ*: оное утвердить.“ На ономъ мнѣніи написано: „Его Императорское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта о поясненіи правилъ относительно принесенія жалобъ на рѣшенія Совѣстныхъ Судовъ, Высочайше утвердить союзволилъ и повелѣлъ исполнить. *Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Графъ Новосильцевъ*. 31 Декабря 1836 года.“ И *во сторыхъ*, справку, по коей оказалось, что послѣдовавшее по сему предмету въ Общемъ Сената Собраніи опредѣленіе заключалось въ слѣдующемъ: по рассмотрѣніи вѣстьхъ заключающихся въ дѣлѣ семь обстоятельствъ, Общее Собраніе Правительствующаго Сената первыхъ 3-хъ Департаментовъ полагаетъ: 1) По вопросу: вызывать отсутствующихъ родителей и опекуновъ къ выслушанію приговоровъ о подсудимыхъ малолѣтнихъ, и если ихъ на жительствѣ не окажется, публиковать ли о вызовѣ ихъ черезъ публичныя ведомости? согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, чтобы по дѣламъ о подсудимыхъ малолѣтнихъ и безумныхъ, отсутствующихъ родителей и опекуновъ, къ выслушанію послѣдовавшихъ

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Вильно.

Яśnie Оświecony Pan Wileński Wojenny Gubernator, Grodzieński, Miński i Białostocki Jenerał-Gubernator, Jenerał-Adjutant i Kawaler Xiąże *Dochorukow*, w sobotę dnia 20 t. m. wyjechał do Wilkomierza.

Санкт-Петербург, дня 16-го Марца.

— Skrzydłowy Adjutant Najjaśniejszego Cesarza Jego Mości, Półkownik Xiąże Hesper *Biełosielski-Biełozierski* otrzymał dziesięcioletni przywilej na wynalezioną przezeń drogę, nazwaną saniokatną, z należącym do niej wozem, nazywanym saniokatnią. Z podanego przezeń opisanія i rysunków okazuje się, że wynaleziona przezeń saniokatna droga, nie jest niczym innym, jak wzięta na odwrotъ droga zwyczajna, na której, zamiast tego, co by koła miały się toczyć po drodze, tu przeciwnie, służą tylko za środek przyprowadzenia do ruchu saniokatni, składającej się ze skrzywni, przytwierdzonej na płozach i wiezionej konia, w zwyczajnym pociągowym zaprzęgu.

— Rządzący Senat, na Połączonym Zebraniu pierwszychъ trzechъ departamentów, słuchali, *naprzód*: przełożonej przez P. Ministra Sprawiedliwości, Radcę Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewiczа Daszkowa, dla należytego wypełnienia, Najwyżey utwierdzonej Opinii Rady Państwa, brzmienia następującego: „Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszychъ trzechъ Departamentów Rządzącego Senatu o objaśnieniu postanowionychъ w prawie 18 Grudnia 1830 roku dla Sądów Sumiennychъ prawideł, względemъ zanaszania na wyroki tychъ Sądówъ żałobъ, i uznającъ postanowienie Rządzącego Senatu, w témъ przełożeniu opisane, za zgodne z prawidłami, *postanowiła*: je utwierdzić.“ Na tey opinii napisano: „Jego Cesarzска Mość nastąpiłъ opinią na Powszechnémъ Zebraniu Rady Państwa o objaśnieniu prawideł względnie zanaszania żałobъ na wyroki Sądów Sumiennychъ, Najwyżey utwierdzić raczył i rozkazałъ wypełnić. *Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow*. 31 Grudnia 1836 roku. I *powtóre*: sprawki, z której okazało się, że nastąpiło w tey rzeczy na Powszechnémъ Senatu Zebraniu postanowienie zawieraające się w tey rzeczy okoliczności, Połączone Zebranie Rządzącego Senatu pierwszychъ trzechъ Departamentówъ mniema: 1) Na zapytanie: czy wzywać nieobecnychъ rodzicówъ i opiekunówъ do wysłuchania wyrokówъ o podsądnychъ nieletnichъ jeżeli ci na mieyscu zamieszkania nie okażą się, czy publikować o ichъ wezwaniu przez publiczne gazety? zgodnie z wnioskiemъ 5 Departamentu Rządzącego Senatu, ażeby w sprawachъ o podsądnychъ małoletnichъ i bezrozumnychъ, nieobecnychъ rodzicówъ i opiekunówъ, do wysłuchania nastąpiłychъ wyrokówъ, wzywać, mającъ za przewodnictwo ukazъ 24 Sierpnia 1825 roku, wyłączać same sprawy o małoletnichъ, osądzonychъ na taki rodzaj kary, w której ci nie mogą mieć prawa do appellacyi; te zaś ostatnie przedstawiać,

рѣшеній, вызывать, руководствуясь указомъ 24 Августа 1823 года, исключая однихъ дѣлъ о малолѣтнихъ, осужденныхъ къ такому роду наказанія, по которому они правомъ апелляціи пользоваться не могутъ; сіи же послѣднія представлять, сообразно указу 29 Мая 1784 года, на ревизію въ Правительствующій Сенатъ, предписать Совѣстнымъ Судамъ, дабы въ произведеніи вызововъ, гдѣ они, по выше объясненному раздѣленію дѣлъ, вмѣстны быть могутъ, руководствовались правилами, постановленными Свода Законовъ Уголовныхъ тома 15 въ статьѣ 1171; а въ отношеніи дѣлъ о малолѣтнихъ, кои по роду присуждаемаго имъ наказанія, правомъ апелляціи пользоваться не могутъ, соблюдали въ точности правило, въ 1356 статьѣ того же тома для Совѣстныхъ Судовъ предписанное, т. е. „дѣла о малолѣтнихъ и несовершеннолѣтнихъ, недостигшихъ 17 лѣтняго возраста, когда ими учинены будутъ такіа преступленія, за кои закономъ опредѣляются тяжкія наказанія, вносили на ревизію Правительствующаго Сената, хотя бы съ приговорами Совѣстныхъ Судовъ и Начальники губерній согласны были.“ — 2) По вопросу: допускать ли находящихся на лицо родителей и опекуновъ малолѣтнихъ и безумныхъ къ прочтенію экстрактовъ и рукоприкладству подъ оными? равномерно согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, чтобы допускать къ прочтенію экстрактовъ и рукоприкладству подъ оными по дѣламъ подсудимыхъ малолѣтнихъ и безумныхъ, всѣхъ родителей и опекуновъ, на лицо находящихся, которые о томъ просить будутъ, вмѣстны Совѣстными Судамъ въ обязанность руководствоваться при семъ порядкомъ, изображеннымъ Свода Уголовныхъ Законовъ тома 15 въ статьяхъ 1066, 1093 и 1312, т. е. вызова никому изъ помянутыхъ лицъ не дѣлать. 3) По вопросу: кому объявлять рѣшеніе о подсудимыхъ малолѣтнихъ и безумныхъ, кои не имѣютъ ни родителей ни опекуновъ? Не находя въ существующихъ узаконеніяхъ яснаго правила, но признавая справедливымъ заключеніе Московскихъ присутственныхъ мѣстъ, принятое и 5 Департаментомъ Правительствующаго Сената, согласно съ оными, право родителей и опекуновъ въ семъ случаѣ предоставить: въ отношеніи Дворянства—мѣстному Уездному Дворянскому Предводителю, въ отношеніи крестьянъ помѣщичьихъ—помѣщикамъ, а въ отношеніи прочихъ сословій—Губернскому Казенныхъ дѣлъ Стряпчему. 4) По вопросу: должны ли Совѣстные Суды, при подачѣ на рѣшенія ихъ апелляціонныхъ отзывать, взыскивать установленныя пошлины и объявлять при семъ лицамъ, подписывающимъ неудовольствіе, указъ о штрафахъ за неправильные отзывы? Имѣя въ виду: а) что штрафъ, установленный за неправый переносъ дѣла въ общемъ уголовномъ судопроизводствѣ, по силѣ 1162 статьи 15 тома Свода Уголовныхъ Законовъ, относится до самыхъ подсудимыхъ, и штрафъ сей, по самой цѣли онаго, назначается за упорство въ признаніи вины своей и сопряженную съ тѣмъ умысленную проводочку дѣла. Но здѣсь вопросъ обращается къ такимъ лицамъ, кои, ходатайствуя за другихъ, не могутъ иногда имѣть полного убѣжденія въ правости защищаемаго ими дѣла, и потому, защищая подсудимаго даже ошибочно, могутъ дѣйствовать по убѣжденіямъ чистымъ и по совѣсти; б) самое учрежденіе Совѣстнаго Суда, какъ по роду дѣлъ, такъ и по правиламъ, для производства въ немъ оныхъ постановленнымъ, составляетъ изъятіе изъ общаго уголовного судопроизводства. Суду сему, на основаніи 1346 статьи того же 15 тома Свода Уголовныхъ Законовъ, поручается совѣстный разборъ и милосердное окончаніе дѣла. Случай, подлежащій его рѣшенію и составляющій предметъ настоящаго вопроса, суть преступленія малолѣтнихъ и безумныхъ. Правиломъ сего Суда, во всѣхъ случаяхъ, есть человеколюбіе вообще и отвращеніе отъ угнетенія или притѣвленія человечества, слѣдовательно ходатайство здѣсь за подсудимаго, когда оно не сопровождается намѣреніемъ затмить истину, есть дѣйствіе, совершенно сообразное сущности Совѣстнаго Суда, особенно извинительное родителямъ по естественному чувству горьчей любви къ дѣтямъ. По симъ уваженіямъ не только Губернскихъ Стряпчихъ и Предводителей Дворянства, но и родителей, и опекуновъ и помѣщиковъ, штрафу за апелляціи на Совѣстные Суды, признанныя высшею инстанціею неправильными, не подвергать. 5) По вопросу о времени, когда должно почитать опредѣленіе Совѣстнаго Суда состоявшимся? Усматривая, что въ 1352 статьѣ 15 тома Свода Законовъ Уголовныхъ сказано: „желающій подать жалобу, имѣть объявить о семъ Совѣстному Суду по выслушаніи опредѣленія и принести жалобу въ теченіи четырехъ мѣсяцовъ отъ дня объявленія ему опредѣленія, и что за столь

подлугъ указу 29 Мая 1784 року, на ревизію до Рządzącego Senatu, zalecić Sądom Sumnienym, iżby w czynieniu wezwań, gdzie te, podług wyżej objaśnionego rozdziału spraw, mogą mieć miejsce, postępowały zgodnie z prawidłami, ustanowionymi w Połączeniu Praw Kryminalnych tomu 15 w artykule 1171; a względem spraw o nieletnich, którzy, podług rodzaju przysądzonej im kary, prawa do appellacyi mieć nie mogą, żeby ściśle zachowywały prawidło, w 1356 artykule tegoż tomu Sądom Sumnienym przepisane, to jest: „gdyby sprawy o małoletnich i niezupełnoletnich, którzy nie doszli 17-tu lat wieku, kiedy przez tych popełnione będą takie występki, za które Prawo wskazuje na ciężkie kary, wnosili na rewizyя Rządzącego Senatu, chociażby z wyrokami Sądów Sumnienych i Naczelnicy Gubernyj byli zgodni.“ — 2) Na zapytanie: czy dopuszczać znajdujących się osobiście rodziców i opiekunów małoletnich i bezrozumnych do przeczytania ekstraktów i do czynienia podpisów na nich? również też zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatu, iżby dopuszczać do czytania ekstraktów i do ich podpisywania w sprawach podsądnych małoletnich i bezrozumnych, wszystkich rodziców i opiekunów, osobiście znajdujących się, którzy o to będą prosili, przepisać Sądom Sumnienym za obowiązek, postępować przy tém podług porządku, opisanego Połączenia Praw Kryminalnych tomu 15 w artykułach 1066, 1093 i 1312, to jest: żadnego wezwania pomienionych osób nie czynić.—3) Na zapytanie: komu objawiać wyrok o podsądnych małoletnich i bezrozumnych, którzy nie mają ani rodziców, ani opiekunów? Nie znajdując w istniejących prawach wyraźnego prawidła, lecz przyznając za słuszny wniosek Moskiewskich mieysc Sądowych, przyjęty i przez 5-ty Departament Rządzącego Senatu, zgodnie z nim, prawo rodziców i opiekunów w tém zdarzeniu zostawić: względem Dworzanstwa—mieyscowemu Powiatowemu Marszałkowi Dworzanstwa, względem włościan obywatelskich—obywatelom, a względem innych stanów—Gubernialnemu Spraw Skarbowych Strapczemu.—4) Na zapytanie: czy powinny Sady Sumnienne, przy podaniu na ich wyroki appellacyynego oświadczenia, uzyskiwać ustanowione poszliny i objawiać przy tém osobom, podpisującym nieprzystawanie na wyrok, ukaz o sztrafach za niezgodne z prawidłami oświadczenia? Mając na względzie: a) że sztraf ustanowiony za nieprawny przenos sprawy w powszechnym kryminalnym procesie, na mocy 1162 artykułu tomu 15-go Połączenia Praw Kryminalnych, odnosi się do samych podsądnych, przeto sztraf ten, podług samego swojego celu, naznacza się za upor w uznaniu swej winy i połączoną z tém umyślną przewłokę sprawy. Ale tu zapytanie stosuje się do takich osób, które, starając się za innymi, nie mogą nigdy mieć zupełnego przekonania o prawości bronionej przez nich sprawy, a zatem, broniąc podsądnego nawet omyłkowie, mogą działać podług czystego przekonania i sumnienia; b) samo ustanowienie Sądu Sumniennego, tak ze względu rodzaju spraw, jako i prawideł dla ich w nim toku, przepisanych, stanowi wyjątek zpod ogólnego kryminalnego procesu. Sądowi temu, na osnovie 1346 artykułu tegoż 15-go tomu Praw Kryminalnych, porucza się sumnienny rozbiór i miłosierne zakończenie spraw. Zdarzenia, należące do jego rozstrzygnięcia i składające przedmiot niniejszego zapytania, są: występki małoletnich i bezrozumnych. Prawidłem tego Sądu, we wszystkich zdarzeniach jest: miłość bliźniego w powszechności i wstręt od uciemiężenia i ucisku ludzkości; a za tém staraniem, czynionem tu za podsądnym, kiedy to nie towarzyszy zamiarowi przyćmienia prawdy, jest dziełem, zupełnie zgodnym z istotą Sądu Sumniennego, szczególnie niewinniające rodziców ze względu naturalnego uczucia gorącej miłości ku dzieciom. Dla tych uwag, nie tylko Gubernialnych Strapczych i Marszałków Dworzanstwa, ale rodziców, opiekunów i obywateli, pod sztraf za appellacye na Sady Sumnienne, przez wyższą instancją za niezgodne z prawidłami uznane, niepodciągać.—5) Na zapytanie o czasie, kiedy należy uważać wyrok Sądu Sumniennego za nastający? Mając na względzie, że w 1352 artykule 15 tomu Połączenia Praw Kryminalnych powiedziano: „życzący podać żałobę, ma o tém oświadczyć Sądowi Sumniennemu, po wysłuchaniu wyroku i zanieść żałobę w przeciagu czterech miesięcy od dnia objawienia mu wyroku, i że przy tak jasnym prawie, nie daje się czuć potrzeba żadnego innego rozstrzygnięcia, oprócz wskazania na nie Sądom Sumnienym, i zalecenia o niechybnym wypełnieniu.—6) Na zapytanie: czy mogą Sady Sumnienne objawiać podsądnym sekretny ukaz 2-go Maja (26 Czerwca) 1765 roku? Znajdując, że Ukaz ten, będąc w późniejszym czasie opublikowany, przestał być sekretnym, i że zresztą w czasie terażniejszym, nie może być przytaczanym w wyrokach Sądu, wyroki te bowiem powinny już opierać się na artykułach mającego teraz moc obowiązującą

яснымъ закономъ, не представляется нужнымъ никакое другое разрѣшеніе, кромѣ указанія на оное Совѣстнымъ Судамъ, подтвердить о неупустительномъ исполненіи. 6) По вопросу: могутъ ли Совѣстные Суды объявлять подсудимымъ секретный указъ 2 Мая (26 Іюня) 1765 года? Находи, что указъ сей, бывъ въ послѣдствіи времени обнародованъ, престалъ быть секретнымъ, и что впрочемъ, въ настоящемъ времени, оный и подводимъ въ приговорахъ суда быть не можетъ, ибо приговоры сіи должны основываться уже на статьяхъ нынѣ дѣйствующаго Свода Законовъ, согласно съ 5 Департаментомъ Правительствующаго Сената, разрѣшить, что нѣтъ никакого препятствія объявлять какъ рѣшенія Совѣстныхъ Судовъ во всей ихъ силѣ, такъ и законы, на коихъ оныя основаны. 7) По вопросу: должно ли, для объявленія приговора при открытыхъ дверяхъ, вызывать подсудимаго, который, бывъ освобожденъ на поручительство, находится не въ томъ городѣ, гдѣ дѣло производится, даже и въ такомъ случаѣ, когда онъ отъ суда и слѣдствія освобождается? Имѣя въ виду, что Уголовныя Палаты, на основаніи правилъ, Свода Уголовныхъ Законовъ тома 15 въ статьѣ 117: изображенныхъ, обязаны приговоры свои объявлять по вызову подсудимыхъ къ себѣ, согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, разрѣшить сей вопросъ предписаніемъ Совѣстнымъ Судамъ, соблюдать порядокъ, въ приведенной статьѣ Свода для Уголовныхъ Палатъ установленный. 8) По вопросу: кому объявлять рѣшенія въ случаяхъ, гдѣ малолѣтние приговариваются къ наказанію по дѣламъ, возникшимъ по просьбѣ на нихъ родителей? Находи, согласно съ разсужденіемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, что между малолѣтними и родителями ихъ дѣла въ Совѣстныхъ Судяхъ производятся двухъ родовъ: одни заключаютъ въ себѣ оскорбленіе родительской власти, а другія споръ о собственности, постановить: въ первомъ случаѣ, гдѣ власть родительская явно оскорбляется дерзостію дѣтей, не требовать никакихъ стороннихъ доказательствъ, и потому въ дѣлахъ сего рода рѣшенія Совѣстнаго Суда объявлять самимъ родителямъ; что же касается до втораго случая, гдѣ происходитъ споръ о собственности и родители, смотря по существу тяжбы, могутъ быть сами истцами или отвѣтчиками, то обязанность ихъ въ отношеніи къ защитѣ правъ малолѣтнаго, должны исполнять тѣ лица, кои означены выше въ разрѣшеніи на 3-й вопросъ, т. е. Предводители Дворянства и Губернскіе Стряпчіе, какъ равно и во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, гдѣ происходитъ тяжба о собственности между малолѣтнимъ и опекуномъ. 9) По вопросу: должны ли Совѣстные Суды представлять на ревизію дѣла съ одними подлинными приговорами, или составлять изъ оныхъ и экстракты? согласно заключенію 5 Департамента Правительствующаго Сената, Совѣстнымъ Судамъ предписать, дабы подобно какъ и Уголовныя Палаты, вносили при дѣлахъ экстракты и краткія записки, сообразуясь съ постановленіемъ, въ 1129 статьѣ 15 тома Свода Уголовныхъ Законовъ на сей предметъ существующимъ. 10) По вопросу: могутъ ли быть подсудимые Совѣстнаго Суда, впредь до окончательнаго рѣшенія Правительствующимъ Сенатомъ дѣла, освобождаемы на поруки въ случаяхъ такихъ преступленій, о коихъ по слѣдствію явно открывается, что оны произведены безъ намѣренія и подсудимый повальнымъ обыскомъ въ поведеніи единогласно одобряется? Находи, что содержаніе подобнаго рода подсудимыхъ подъ стражею, представляется сколько съ одной стороны совершенно безнужнымъ, столько съ другой могущимъ обратиться во вредъ, ибо сообщество съ преступниками важными и закоренѣлыми, можетъ произвести вредное на малолѣтныхъ вліяніе, и обращаясь къ 880 статьѣ Свода Уголовныхъ Законовъ, въ коей изъяснено: „отдача на поруки допускается въ тѣхъ случаяхъ, когда обвиняемые представляютъ надежное поручительство въ томъ, что не будутъ скрываться и станутъ являться въ Судъ, когда имъ приказано будетъ, и по такимъ преступленіямъ, по которымъ не опредѣляется тяжкаго наказанія.“ Согласно съ заключеніемъ 5 Департамента Правительствующаго Сената, разрѣшить Совѣстные Суды, въ сихъ случаяхъ, сообразоваться съ изъясненнымъ узаконеніемъ, подобно какъ обязаны поступать по оному Уголовныя Палаты. 11) По вопросу: слѣдуетъ ли по дѣламъ малолѣтныхъ, о коихъ объявлена Высочайшая воля объ отдачѣ ихъ безъ наказанія въ кантонисты, допускать къ объявленію на рѣшеніе Суда неудовольствія и останавливаться исполненіемъ до рѣшенія дѣла Правительствующимъ Сенатомъ? Согласно съ заключеніемъ Общаго присутствія Московскаго Совѣстнаго Суда и Палатъ, и по дѣламъ такихъ малолѣтныхъ, какъ къ подли-

Поłączenia Praw, zgodnie z 5-m Departamentem Rządzącego Senatu, rozstrzygnąć, że nie masz żadney przeszkody objawiać, tak wyroki Sądów Sumniennych w całej ich mocy, jako i prawa, na których się one zasadzają. 7) Na zapytanie: czy należy, dla objawienia wyroku przy drzwiach otwartych, zwołać podsądnego, który, będąc uwolnionym na porękę, nie znajduje się w tém mieście, w którym się sprawa odbywa, i w takimъ nawet zdarzeniu, kiedy ten od Sądu i śledztwa uwalnia się? Mając na względzie, że Izby Kryminalne, na podstawie prawideł, Połączenia Praw Kryminalnych tomu 15-go w artykule 1171 opisanych, są obowiązane, wyroki swe objawiać po wezwaniu podsądných do siebie, zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatu rozstrzygnąć to zapytanie przez zalecenie Sądowi Sumniennym, zachowywać porządek, we wspomnianym artykule Połączenia dla Izb Kryminalnych ustanowiony. 8) Na zapytanie: komu objawiać wyroki w zdarzeniach, w których małoletni przysądżają się na karę w sprawach, nastalych skutkiem podanej na nich prosby rodziców? Znajdując, zgodnie z rozstrząśnieniem 5 Departamentu Rządzącego Senatu, iż między nieletnimi dziećmi a ich rodzicami sprawy w Sądach Sumniennych odbywają się dwóch rodzajów: jedne zawierają w sobie obrazę władzy rodzicielskiej, a drugie spór o własność, postanowić: w pierwszymъ zdarzeniu, w którym władza rodzicielska widocznie się obraża zuchwalstwem dzieci, nie potrzebować ubocznychъ spornychъ dowodów; a zatem w sprawach tego rodzaju wyroki Sądu Sumniennego objawiać samymъ rodzicom; co się zaś ściągga do zdarzenia drugiego, w którym wynika spór o własność, i rodzice, uważając podług istoty sprawy, mogą być sami stroną poszukującą albo odpowiedzialną; tedy ich obowiązek, względem broniienia praw nieletniego, powinny wypełniać te osoby, które są wyrażone w rozstrzygnięciu 3-ciego zapytania, to jest: Marszałkowie Dworzanstwa i Gubernialni Strapczowie, jak również i we wszystkichъ tychъ zdarzeniach, kiedy sprawa toczy się o własność pomiędzy nieletnim a opiekunem. 9) Na zapytanie: czy mają Sądy Sumienne podawać do rewizyi sprawy z samymi autentycznymi wyrokami, albo czynić z nich i ekstrakta? Zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatu, Sądowi Sumniennym zalecić, iżby podobnie, jak Izby Kryminalne, wносиły przy sprawachъ ekstrakta i krótkie zapiski, zgadzając się z postanowieniem, w 1129 artykule 15-go тому Połączenia Praw Kryminalnych, w tej rzeczy istniejącem. 10) Na zapytanie: czy mogą być zostający pod sądem Sądu Sumniennego przed ostatecznymъ rozstrzygnięciem przez Rządzący Senat sprawy, uwalniani na porękę w zdarzeniu takichъ występków, w których ze śledztwa widocznie się okazuje, że te popeznione zostały bez zamiaru i podsądny przez powszechny obysk jednomyślnie uznaje się być dobrego prowadzenia? Znajdując, że trzymanie pod strażą, takiego rodzaju podsądných, okazuje się, ile z jednej strony zupełnie niepotrzebnym, tyle z drugiej, mogącym obrócić się na złe, gdyż współtowarzystwo z przestępcami ważnemi i zatwardziałemi, może wywierać szkodliwy wpływ na małoletnich i zapetrzając się na 880 artykułъ Połączenia Praw Kryminalnych, w którym powiedziano: „oddanie na porękę dozwala się w tychъ zdarzeniach, kiedy obwinieni złożą pewną porękę w tém, że się nie będą skrywali i będą stawać do Sądu, gdy im to będzie rozkazano, i w takichъ występках, w których nie naznacza się ciężkiej kary.“ Zgodnie z wnioskiem 5-go Departamentu Rządzącego Senatu, dozwolnić Sądowi Sumniennym, w tychъ zdarzeniach, stosować się do wyrażonego prawa, tak jak są obowiązane postępować podług niego Izby Kryminalne. 11) Na zapytanie: czy należy w sprawachъ nieletnichъ o których objawiona jest Narwższa wola o oddaniu ichъ bez ukarania do kantonistów, dozwalać na wyroki Sądu objawiać nieprzystawanie i zatrzymywać wypełnienie do rozwiązania sprawy przez Rządzący Senat? Zgodnie z wnioskiemъ Połączonego Zebrania Moskiewskiego Sądu Sumniennego i Izb, i w sprawachъ tychъ małoletnichъ, tak do podpisania nieprzystawania na wyrokachъ Sądu Sumniennego dozwalać, jako i z wypełnieniem, do rozwiązania sprawy Rządzącego Senatu, strzymywać się dla tego, iż same Narwższe rozkazy objawiają się o nichъ zazwyczaj pod warunkiem: oddadź na kantonistówъ bez ukarania, jeżeli podsądny będzie na nie osądzony, rozumie się przez wyrok ostateczny. 12) Na zapytanie: czy mają Sądy Sumienne w wyrokachъ o ukaraniu nieletnichъ przestępcówъ wyrażać, czymъ mianowicie ukarać i ile dać razów? Uznając za zgodne z prawidłami, tak przedstawienie o tém Moskiewskiego Sędziego Sumniennego, jako i opinią tamiecznego Wojennego Jenerał-Gubernatora, przyjętą przez 5-ty Departament Rządzącego Senatu, zgodnie z nią, nie zostawującъ naznaczenia środka ukarania małoletnichъ do woli Policji, jako niezgodnego z prawnymъ porządkiem, Policja bowiem spraw o nichъ

скъ неудовольствія на рѣшеніе Совѣстнаго Суда допускать, такъ и исполненіемъ, до рѣшенія дѣла Правительствующимъ Сенатомъ, останавливаться потому, что самыя Высочайшія повелѣнія о нихъ объявляются обыкновенно подъ условіемъ: отдать въ кантонисты безъ наказанія, если подсудимый будетъ къ оному приговоренъ, разумѣется, по рѣшенію окончательному. 12) По вопросу: должны ли Совѣстные Суды въ приговорахъ о наказаніи малолѣтнихъ преступниковъ означать, чѣмъ именно наказать и сколько дать ударовъ? Признавая правильными какъ представленіе о семъ Московскаго Совѣстнаго Суда, такъ и мнѣніе тамошняго Военнаго Генераль-Губернатора, принятое 5 Департаментомъ Правительствующаго Сената, согласно съ онымъ, не оставляя назначеніе мѣры наказанія малолѣтнихъ на произволъ Полиціи, какъ несообразное съ законнымъ порядкомъ, ибо Полиція дѣла о нихъ не разсматриваетъ, предписать Совѣстнымъ Судамъ, дабы въ приговорахъ своихъ, при осужденіи преступниковъ къ телесному наказанію, означали, чѣмъ именно наказать: плетми или розгами и сколько дать ударовъ, принимая къ тому руководствомъ узаконенія, изданныя для Уголовныхъ Палатъ. Наконецъ 13) По вопросу: въ дѣлахъ о такихъ людяхъ, кои въ припадкѣ временнаго отсутствія разсудка покушаются на лишеніе себя жизни, или другаго преступленія, но по прошествіи сихъ припадковъ находятся въ совершенномъ умѣ и чистой памяти, должно ли таковымъ объявлять рѣшенія самими, или вызывать родителей и опекуновъ ихъ? Основываясь съ одной стороны на 136 статьѣ тома 15 Свода Уголовныхъ Законовъ, въ коей изъяснено, что преступленіе, учиненное въ безуміи и сумасшествіи, не вменяется въ вину, когда дѣйствительность безумія или сумасшествія доказана будетъ съ достоверностію и порядкомъ, для сего въ законахъ установленныхъ, и находи, что по сему не должно ставало бы возникать и подобныхъ настоящему вопросу; но съ другой стороны усматривая, что производства дѣлъ о преступленіяхъ сумасшедшихъ рѣшительно отвергать не можно, ибо 1343 статья того же тома о составѣ дѣлъ, внутреннихъ рѣшенію Совѣстныхъ Судовъ, заключаетъ въ себѣ между прочимъ правило, что вѣдомству Совѣстнаго Суда подлежать и преступленія, учиненныя въ безуміи, признать слѣдуетъ, что во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, гдѣ подобнаго рода преступники могутъ быть прикосновенны къ дѣламъ, требующимъ ихъ объясненія или другаго участія, должно, примѣняя къ существующимъ правиламъ Свода Законовъ Гражданскихъ тома 10 въ статьѣ 1610, въ коей изъяснено: „мѣсто малолѣтнихъ, безумныхъ и сумасшедшихъ, надъ которыми учреждена опека, заступаютъ въ Судѣ опредѣленные къ нимъ опекуны и попечители, предписать, чтобы Совѣстные Суды, вмѣсто сумасшедшихъ, не пришедшихъ въ здравый разсудокъ, объявляли рѣшенія по дѣламъ ихъ, сообразно приведенной статьѣ, лицамъ, заступающимъ ихъ мѣсто, а въ отношеніи къ тѣмъ, кои по освидѣтельствованію признаются совершенно излечившимися, поступали по общимъ узаконеніямъ, т. е. объявляли рѣшенія имъ самими. Но какъ разрѣшенія 3-го, 4-го и 8-го вопросовъ, служатъ пополненіемъ существующихъ мнѣній для Совѣстныхъ Судовъ узаконеній; то, не приводя постановленія сего въ исполненіе, представить оное на Высочайшее благоусмотрѣніе всеподданнѣйшимъ Его Императорскому Величеству докладомъ, который и былъ поднесенъ 3 Октября 1836 года. Приказали: по сему Высочайше утвержденному мнѣнію Государственнаго Совѣта, послать всѣмъ присутственнымъ мѣстамъ и правительственнымъ лицамъ, для должнаго, до кого что изъ нихъ касаться будетъ, свѣденія и исполненія, указы, въ Святѣйшій же Правительствующій Синодъ, въ Санктпетербургскіе и Московскіе Сената Департаменты и Общія оныхъ Собранія сообщить вѣденія, а въ I Отдѣленіи 5 Департамента Сената, изъ коего внесено было дѣло сіе на разсмотрѣніе, извѣстіе, при которомъ возвратить и производство его, каковое извѣстіе дать и Конторѣ Сенатской Типографіи для припечатанія сего въ издаваемыя отъ Сената вѣдомостяхъ. Февраля 22 дня 1837 года. (По Общему Собранію первыхъ трехъ Департаментовъ.) (С. В.)

— Фортепьянный мастеръ механикъ Христіанъ Гринвальдъ получилъ пятилѣтнюю привилегію на изобрѣтенный имъ механизмъ въ устройствѣ фортепьяна, посредствомъ коего можно, не перестраивая оныхъ, посредствомъ противу камертона отъ одного и до пяти полутоновъ выше или ниже.

— Комитетъ о Коннозаводствѣ Россійскомъ, по предмету улучшенія лошадей въ Государствѣ, и водворенія порядка о сохраненіи въ извѣстности породъ конскихъ, отнесся къ Гг. Начальникамъ губерній

не rozpatruje, zalecić Sądом Sumnienym, iżby w swoich wyrokach, przy osądzeniu przestępców na karę cielesną, wyrażali: czém mianowicie ukarać: pletniami czy różgami, i ile dadź uderzeń, mając ku temu za przewodnictwo postanowienia, dla Izby Kryminalnych wydane. Nakoniec 13) Na zapytanie w sprawach o takich ludziach, którzy w przypadku chwilowego pomieszczenia zmysłów targają się na swoje życie, albo inne występki, ale po przejsciu tych paroxyzmów zostają w zupełnym rozsądku i zdrowey przytomności, czy należy objawiać wyroki im samym, lub czy wzywać ich rodziców, albo opiekunów? Biorąc za osnowę, z jedney strony 136-ty artykuł tomu 15-go Połączenia Praw Kryminalnych, w którym powiedziano, że występki, popełnione w bezrozumie i pomieszczeniu umysłu, nie poczytuje się za winę, kiedy rzeczywistość bezrozumu albo pomieszczenia zmysłów dowiedziona będzie z pewnością i порядkiem, na to w prawach ustanowionym, i, znajdując, że z tego powodu nie powinno byłoby wynikać podobne niniejszemu zapytanie; lecz z drugiey strony upatrując, że spraw o występkach na umyśle obłąkanych stanowczo odrzucać nie można, gdyż 1343 artykuł tegoż tomu oskładaie spraw, powierzonych do rozstrzygnięcia Sądów Sumnienych, zawiera w sobie między innymi prawidło, że do wiedzy Sądu Sumniennego należą i występki, popełnione w bezrozumie, uznac należy, że we wszystkich tych zdarzeniach, w których takiego rodzaju występki mogą być zamieszane do spraw, potrzebujących ich objaśnienia albo innego uczestnictwa, trzeba, stosując się do istniejących prawideł Połączenia Praw Cywilnych tomu 10-go w artykule 1610, w którym wyrażono: „mieysca nieletnich, bezrozumnych i pomieszczenie umysłu cierpiących, nad którymi ustanowiona jest opieka, zastępują w Sądzie назначени dla nich opiekuni i kuratorowie.” Zalecić, iżby Sądy Sumnienne, zamiast cierpiącym obłąkanie umysłu, którzy jeszcze niepowrócili do stanu zdrowego rozsądku, objawiały wyroki w ich sprawach, zgodnie z przytoczonym artykułem, osobom, ich mieysce zastępującym, względem zaś tych, którzy po zrewidowaniu uznają się za zupełnie uleczonych, postępowały podług powszechnych prawideł, to jest: iżby objawiały wyroki im samym. Lecz, że rozwiązania 3-go, 4-go i 8-go zapytania, służą za dopełnienie istniejących teraz dla Sądów Sumnienych postanowień, przeto, nie przyprowadzając postanowienia tego do wypełnienia, podać je na NAYWYŻSZĄ uwagę przez nayniższe Jego CESARSKIEY MOŚCI przełożenie, które też było podane 3-go Października 1836 roku. Rozkazali: względem tey NAYWYŻSZY utwierdzoney Opinii Rady Państwa, posłać do wszystkich mieysc Urzędowych i Sądowych i do osóbrządowych, dla należytey, do kogo co z nich należeć będzie, wiadomości i wypełnienia, ukazy; do Nayswiętszego Rządzącego Synodu, do S. Petersburskiego i Moskiewskiego Senatu Departamentów i ogólnych ich zebrań, przesłać uwiadomienia, a do 1-go Oddziału 5-go Departamentu Senatu, z którego wniesiona została rzecz ta na rozpatrzenie, zawiadomienie; przy którym powrócić i jey wywód, jakowe zawiadomienie dadź i Kantorowi Senackiey Drukarni dla wydrukowania tego w wydawaney przez Senat Gazecie. 22-go Lutego 1837-go roku. (Z Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów.) (G. S.)

— Fortepianista Christian Grünwald otrzymał pięcioletni przywilej na wynaleziony przezeń mechanizm budowy fortepianu, za pomocą którego, nie nastrojając go, można podnieść lub spuścić ton podług kamertonu, od jednego do pięciu półtonów wyżej lub niżej.

— Komitet zaprowadzenia stad koni Rossyyskich, celem ulepszenia koni w Państwie i zaprowadzenia porządku względem zachowywania w wiadomości rass konskich, odniósł się do PP. Naczelników Guber-

и ко всемъ известнымъ ему Гг. заводчикамъ и охотникамъ, такъ равно, для полученія полныхъ свѣдѣній, о состояннн частнаго коннозаводства вообще, вошелъ въ сношеніе со всеми Гг. Губернскими и Уѣздными Предводителями Дворянства. Желая, чтобы доставленіе таковыхъ свѣдѣній не встрѣтило дальнѣйшихъ затруднительствъ, Комитетъ чрезъ сіе просить всехъ лицъ, имѣющихъ сообщать ему что либо по симъ предметамъ, и въ слѣдствіе отправленныхъ отношеній, прислать отзывы свои не позже 1-го Октября сего года, съ котораго времени, по всемъ поступившимъ свѣдѣніямъ, приводимымъ въ систематическій порядокъ, приступлено уже будетъ къ надлежащему исполненію.

Гг. Заводчики, желающіе вести описи своихъ заводовъ, по примѣру заводской книги, и узнать породы кровныхъ лошадей, въ Россіи находящихся, могутъ получать изданную Комитетомъ, въ 1836 году, Россійскую заводскую книгу, въ Канцеляріи Комитета, въ С. Петербургѣ, по Воскресенской улицѣ, близъ Гагаринской приставы, въ домѣ подъ № 14, по 12 руб. на мѣстѣ, и по 15 руб. асс. съ пересылкою, и въ Москвѣ, у смотрителя Сводной Случной Конюшни, находящейся у Никитскихъ Воротъ, въ домѣ Г. Воейкова, по 15 руб. асс. на мѣстѣ и съ доставкою по почтѣ. (С. П.)

Варшава, 20-го Марта.

Банкъ Польскій. — Извѣщаетъ публику, что сегодня окончено, производившееся 3 (15) числа с. м. въ присутствіи Комиссіи для погашенія внутренняго долга и Депутатовъ Государственной Комиссіи Приходовъ и Казны, также начальника коммерческаго дома С. А. Френкеля, публичный тиражъ частныхъ облигацій изъ заема 42 мил. составляющихъ сіи серіи, которыя 1-го числа с. м. назначены къ особенному розыгрышу. При семь тиражъ значительнѣйшія выигрыши получаютъ слѣдующія номера: 250,000 злот. поль. N-ръ 146,072. Злот. поль. 40,000, N. 65,403. По 20,000 з. п. N-ра: 59,208 и 139,614. По 8,000 з. п. N-ра: 18,935, 94,959 и 135,074. По 4,000 з. п. N-ра: 3,115, 65,425, 98,376, 110,841, 144,192. По 2,500 з. п. N-ра: 18,917, 25,592, 27,422, 52,719, 57,956, 112,285, 112,800, 114,249. По 2,000 злот. п. N-ра: 3,120, 5,023, 12,712, 15,063, 38,507, 41,077, 43,637, 53,343, 57,978, 60,447, 60,997, 94,952, 104,879, 123,633, 131,583, 133,738, 134,544, 140,331, 145,692. По 900 з. п. N-ра: 10,149, 12,516, 12,521, 12,541, 24,202, 24,222, 25,979, 26,132, 27,418, 27,424, 27,443, 30,831, 32,536, 36,086, 37,234, 39,454, 39,500, 43,619, 52,718, 52,535, 53,923, 53,925, 59,231, 60,968, 61,985, 65,515, 65,537, 65,538, 71,649, 74,060, 74,065, 76,178, 79,652, 83,422, 86,190, 86,198, 93,411, 94,977, 94,988, 97,204, 102,310, 102,342, 109,637, 110,842, 114,229, 114,231, 119,311, 123,184, 123,602, 124,722, 124,727, 130,887, 130,995, 131,567, 134,937, 135,174, 135,180, 139,197, 144,169, 144,744. Въ Варшавѣ 5 (17) числа Марта 1837 г. Статскій Советникъ Председатель (подп.) Любовидзкій. Генеральный Секретарь (подп.) Лубковскій.

— Въ Великую Пятницу въ Евангелической церкви, т. е. 12 (24) с. м. въ 2 съ ½ часовъ по полудни, во время обыкновеннаго молебствія, прочита слишкомъ 100 любителями музыки, ораторія *Нейкомма*, ученика знаменитаго Юсіфа *Гайдна*. Изъ собранной членами Коллегіума при церковномъ входѣ милостыни предназначается одна на Евангелическую больницу, а другая на Институтъ нравственно забытыхъ дѣтей. (G. C.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Познань, 15-го Марта.

Въ залѣ засѣданій здѣшняго провинціального Сейма, поставленъ торжественно портретъ блаженной памяти Князя Ордната *Сулковскаго* б. Сеймоваго Маршала, при чемъ Петръ *Хелмскій*, Депутатъ отъ Рыцарскаго сословія Гнзненскаго уѣзда произнесъ также приличную рѣчь. Ораторъ возобновивъ въ сердцахъ слушателей память невозвратимой потери, понесенной кончиною Князя, представилъ очеркъ жизни и заслугъ его отечеству на военномъ и гражданскомъ поприщѣ. (G. C.)

А в с т р і я.

Вѣна, 11-го Марта.

Императрица нечаянно получила гриппъ, но болѣзнь къ счастью прошла и теперь она уже чувствуетъ себя весьма хорошо.

— Съ границъ Валлахіи увѣдомляютъ, что по несостоятельности купеческаго дома Андерсоновъ въ Букарестѣ, тамошніе купцы не опомнились еще отъ страха, и по послѣднимъ оттуда письмамъ одинъ тамошній знатный купеческій домъ, также приостановилъ уже свой платежъ. Утверждаютъ, что этотъ

ни и до wszystkich wiadomych mu PP. właścicielom stad i amatorom, tak też dla otrzymania dokładnych wiadomości o stanie prywatnych stad w ogólności, skomunikował się ze wszystkimi PP. Gubernialnymi i Powiatowemi Marszałkami Dworzanstwa. Pragnąc, iżby udzielenie tych wiadomości nie napotkało dalszej zwłoki, Komitet przez niniejsze uprasza wszystkich osób, mających udzielić mu cokolwiek w tych przedmiotach, i na skutek posłanych zawiadomień, przysłać swe odezwy nie później jak 1-go Października teraźniejszego roku, od którego czasu, ze wszystkich otrzymanych wiadomości, układanych w porządek systematyczny, przystąpiono już będzie do należytego wykonania.

PP. właściciele stad koni, życzący prowadzić opisy stad swoich, na wzór księgi stadniczej, i dowiedzieć się o gatunkach rodowych koni w Rosyji znajdujących się, mogą otrzymywać wydaną przez Komitet 1836 roku, Rossyjską księgę stadniczą, w Kancellaryi Komitetu, w St. Petersburgu, na ulicy Woskreszeńskiej, blisko przystani Gagaryńskiej, w domu pod N. 14, po 12 rubli na miejscu, a po 15 r. assyg. z przesyłką, i w Moskwie, u Dozórcy Stajni do odstauawiania koni, znajdujące się przy bramie Nikickiej, w domu P. *Wojekowa*, po 15 rubli na miejscu i z przesłaniem pocztą. (P. P.)

Warszawa, dnia 20 Marca.

Bank Polski. — Podaje do publicznej wiadomości, iż w dniu dzisiejszym ukończone zostało, odbywając się dnia 3 (15) b. m. w obec Kommissyi umorzającej długi krajowego i delegowanych z Kommissyi Rządowej przychodów i skarbu, tudzież Naczelnika domu handlowego S. A. *Fraenkel*, publiczne losowanie obligacyi udziałowych z pożyczki 42 milionów, składających te serye, które w dniu 1 b. m. do ciągnięcia szczególnego przeznaczone zostały. W losowaniu tém, znaczniejsze wygrane padły na Numera następujące: złt. pol. 250,000 na numer 146,072. Złt. pol. 40,000 na N-er 65,403. Po złt. pol. 20,000 na N-ra: 59,208 i 139,614. Po złt. pol. 8,000 na N-ra: 18,935, 94,959 i 135,074. Po złt. pol. 4,000 na N-ra: 3,115, 65,425, 98,376, 110,841 i 144,192. Po złt. pol. 2,500 na N-ra: 18,917, 25,592, 27,422, 52,719, 57,956, 112,285, 112,800, 114,249. Po złt. pols. 2,000 na Numera: 3,120, 5,023, 12,712, 15,063, 38,507, 41,077, 43,637, 53,343, 57,978, 60,447, 60,997, 94,952, 104,879, 123,633, 131,583, 133,738, 134,544, 140,331, 145,692. Po złt. pol. 900 na N-ra: 10,149, 12,516, 12,521, 12,541, 24,202, 24,222, 25,979, 26,132, 27,418, 27,424, 27,443, 30,831, 32,536, 36,086, 37,234, 39,454, 39,500, 43,619, 52,718, 52,535, 53,923, 53,925, 59,231, 60,968, 61,985, 65,515, 65,537, 65,538, 71,649, 74,060, 74,065, 76,178, 79,652, 83,422, 86,190, 86,198, 93,411, 94,977, 94,988, 97,204, 102,310, 102,342, 109,637, 110,842, 114,229, 114,231, 119,311, 123,184, 123,602, 124,722, 124,727, 130,887, 130,995, 131,567, 134,937, 135,174, 135,180, 139,197, 144,169, 144,744. — W Warszawie d. 5 (17) Marca 1837 roku. — Radzca Stanu Prezes (podpisano) *Lubowidzki*. — Sekretarz Jeneralny (podpisano) *Lubkowski*.

— W kościele ewangelickim w wielki piątek, to jest: 12 (24) b. m. o pół do 3-ciej z południa, w czasie zwykłego nabożeństwa, odśpiewane zostało przez 100 przeszló amatorów muzyki, oratorium *Neukomma*, ucznia sławnego *Józefa Haydena*. Uzbierana przez Członków Kollegium przy drzwiach kościelnych jałmużna, w połowie na szpital ewangelicki, w połowie na instytut moralnie zaniedbanych dzieci, przeznaczają się. (G. C.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

П р у с с я.

Познань, 15-го Марта.

W sali posiedzeń tutejszego Seymu prowincjonalnego, zawieszono uroczyscie portret s. p. Xięcia *Ordynata Sulkowskiego* b. Marszałka Seymowego, przy czym miał stosowną mowę Piotr *Chelmicki*, deputowany od Stanu Rycerskiego z powiatu Gnieźnieńskiego. Mówca, wznowiwszy w sercach słuchaczy pamiętkę straty niepowetowanej, poniesionej przez zgon Xięcia, skreślił obraz życia i zasług jego w zawodzie wojskowym i cywilnym dla kraju niesionych. (G. C.)

А у с т р я.

Вієдєн, дня 11 Марца.

Cesarzowa była chora na gruppe, której gwałtowny napad szczęśliwie przebyła i ma się już teraz jak naylepiej.

— Donoszą od granic Wołoszczyzny, że po upadku domu handlowego *Andersohn* w Bukarescie, tameczni kupcy nie ochłonęli jeszcze z przestachu swego, i podług listów, właśnie teraz z tamtąd otrzymanych, pewny znakomity dom handlowy tamże, także wstrzymał już wypłaty swoje. Zapewniają, że dom ten był w

домъ былъ въ связяхъ и производилъ значительные сдѣлки съ Трапезунтомъ, провоза оружіе въ Персію и Кавказъ, но выдача строгаго Султанскаго фирмана противъ таковой торговли, нанесла сему дому смертельный ударъ.

— Письмо полученное изъ Букараста, содержитъ извѣстіе, которому однакожь нельзя вѣрить, что Султанъ весною отправится въ Силистрію, почему надѣются, что вѣрно посетитъ и Букарестъ.

— Послѣднія письма изъ Венгріи, подтверждаютъ извѣстіе о смерти начальника разбойнической шайки Собрія, который прежде, нежели лишилъ себя жизни выстрѣломъ изъ пистолета, въ ту минуту когда узналъ, что нѣтъ для его спасенія, сопротивлялся въ четверо большому отдѣленію улановъ; притомъ онъ былъ тяжело раненъ, три раза копьемъ, а четвертый разъ столь сильнымъ ударомъ сабли, что лишился руки, въ мгновеніе, когда хотѣлъ отразить нанесенный на него ударъ. Видя напоследокъ, что нѣтъ ему спасенія, онъ выстрѣлилъ другою рукою изъ одного пистолета въ солдата, котораго ранилъ, а другимъ лишилъ себя жизни. Кажется, что Собрій намѣренъ былъ дойти до Турціи, и поему, чтобы сдѣлать скрытымъ отступленіе, раздѣлилъ шайку свою на нѣсколько частей. — Другія письма, основывающіяся на официальныхъ извѣстіяхъ, сомневаются еще о смерти Собрія и увѣряютъ, что второй по Собрію начальникъ этой шайки, который будучи тяжело раненъ захваченъ, опровергаетъ это извѣстіе. На всякій случай безпрестанно принимаютъ мѣры къ совершенному истребленію шайки, и къ поимкѣ ихъ начальника. Правительство назначило сто червонцевъ награды за поимку Собрія, а по 30 червонцевъ за всякаго изъ его сотоварищей.

— Въ Венгерскомъ Архіепископствѣ Колочи, спокойствіе между крестьянами уже восстановлено; но за то, въ другихъ окрестностяхъ сей страны оказывается неповиновеніе крестьянъ къ своимъ господамъ. (G. C.)

15-го Марта.

Слышно, что ожидаютъ сюда Герцогини *Ангулемской* съ ея племянницею, Графиней *Росни*. Говорятъ также, что Герцогиня *Лейхтенбергская* будетъ для посвѣщенія сестры своей Императрицы матери. Герцога *Райнера* равно къ 20 ч. сюда ожидаютъ и онъ послѣ святой недѣли возвратится въ Медіоланъ. Эрцгерцогъ *Іоаннъ* лѣтомъ посетитъ Карлсбадъ.

— Вчера въ 4 часа 45 мин. вечера, мы почувствовали здѣсь очень сильное землетрясеніе, которое въ домахъ и другихъ строеніяхъ большой причинило вредъ. Потрясеніе было столь сильно, что въ комнатахъ на верхнихъ этажахъ мебели на стѣнахъ и стулья пришли въ движеніе а въ Университетѣ Профессора и Студенты вышли изъ заль. На улицахъ внутри города по причинѣ стука отъ экинажей не замѣчено ничего, но въ менѣ населенныхъ мѣстахъ внезапно остановились всѣ находящіеся на улицахъ особы, устрешенные ужаснымъ потрясеніемъ. На многихъ домахъ сдѣлались трещины. Но къ счастью кромѣ страха никакого не было приключенія. Сильнѣйшія потрясенія были вдоль Дуная и на старомъ мясномъ рынкѣ. Въ нѣкоторыхъ церквахъ звонили колокола. Землетрясеніе состояло въ двухъ ударахъ, изъ коихъ каждый заключался въ четырехъ качаніяхъ и продолжался отъ двухъ до 3 секундъ. Удары слѣдовали чрезъ 15 секундъ одинъ послѣ другаго и имѣли направленіе отъ Северо-Востока къ Юго-Западу. (A.P.S.Z.)

Франція.

Парижъ, 15-го Марта.

Вчера предъ полуднемъ Его В-во председательствовалъ въ Министерскомъ Советѣ. Совѣщанія продолжались 2½ часа, потомъ Король занимался съ Министромъ Народнаго Просвѣщенія.

— Слышно, что Императорско-Россійскій Посланникъ выѣдетъ изъ Парижа въ отпускъ къ Карлсбадскимъ водамъ, какъ только наступитъ хорошая погода. Пользованіе этими водами, присовѣтовали ему лекаря, какъ нужное средство для исцѣленія прежнихъ его ранъ.

— Россійскій и Сардинскій Посланники третьяго дня вечеромъ имѣли у Короля аудіенцію.

— Слышно, что Коммиссія для разсмотрѣнія проекта закона о удѣлахъ для Герцога *Немурскаго*, согласно съ Президентомъ Совета, сдѣлала въ немъ нѣкоторые перемѣны, по коимъ Герцогъ получитъ только имѣніе *Рамбуилье*, а остающееся количество для дополненія 500,000 фр., деньгами.

— *Sentinelle des Pirenees* отъ 11 ч. сообщаетъ слѣдующія подробности о первомъ движеніи *Генерала Эванса*:

stosunkach i robił znaczne spekulacye z Trebizondem, przesyłając broń do Persyi i Kaukazu; lecz wydanie obostrzonego firmanu Sułtańskiego przeciwko tej gałęzi handlu, zadało rzeczonemu domowi cios śmiertelny.

— List, otrzymany z Bukarestu, obejmuje wiadomość, na której przecież polegać nie można, że Sultán odhędzie tej wiosny podróż do Sylistrii, z którego to powodu spodziewają się, że zapewne odwiedzi i Bukarest.

— Nowe listy, otrzymane z Węgier, potwierdzają wiadomość o zgonie naczelnika bandy rozbojników *Sobrego*, który pierwsi, nim strzałem z pistoletu odebrał sobie życie, w chwili, gdy widział, że nie masz dla niego ratunku, walczył z czterykroć przemagającym oddziałem ułanów; był przytém mocno raniony, trzy razy od pchnięcia piłą, a czwarty raz tak silnym cięciem pałasza, że utracił rękę, w chwili, gdy chciał wymierzony na siebie cios odeprzeć. W tenczasno widząc, że nie masz dla niego ratunku, strzelił drugą ręką z jednego pistoletu do żołnierza, który go ranił, a z drugiego życie sobie odebrał. Zdaje się, że zamiarem *Sobrego* było dostać się do Turcyi, i dla tego, żeby zmylić szlak odwrotu, na kilka części podzielił swą bandę. — Inne listy, na urzędowych oparte wiadomościach, powątpiewają jeszcze o zgonie *Sobrego* i twierdzą, że drugi po *Sobrym* przywódzca tej bandy, który, będąc ciężko raniony, został ujęty, zaprzecza jak najmocniej temu. Na wszelki przypadek nie ustają dalsze środki dla zupełnego wytępienia bandy i пойmania kary godnego ich przywódcy. Rząd ogłosił sto dukatów nagrody za ujęcie *Sobrego*, a po 30 dukatów za każdego z jego spółników.

— W Arcybiskupstwie Węgierskiem Kolocza, spokojność między wiesniakami jest już przywrócona; natomiast objawia się duch niesforności włościan ku swym panom, w innych okolicach tego kraju. (G. C.)

Dnia 15.

Слышавъ, iż oczekują tu Xiężny *Angoulême* z jej siostrzenicą *Hrabinią Rosny*. Mówią także, że Xiężna *Leuchtenbergska* przybędzie tu dla odwiedzenia swej siostry, *Krolowej matki*. Arcyksiążę *Rainery* również na d. 20 t. m. jest tu oczekiwany i po Wielkiejnocy powróci do Medyolanu. Arcyksiążę *Jan* tego lata odwiedzi *Karlsbad*.

— Wczora o godzinie 4 min. 45 wieczorem, uczuliśmy tu bardzo mocne trzęsienie ziemi, które w domach i budowlach wielkie zrządziło szkody. Wstrząśnienie było tak znaczne, że w pokojach piątr wyższych poruszały się meble i krzesła, a w uniwersytecie Professorowie i studenci wyszli z sal lekcyjnych. Na ulicach we środku miasta, z przyczyny stuku pojazdów nie dostrzeżono, lecz na mieścach, maiey załudnionych, wszystkie na ulicach znajdujące się osoby, za trzymały się, przestraszone mocnym wstrząśnieniem. Na wielu domach pokazały się ryty. Lecz, na szczęście, oprócz strachu, żaden nie zdarzył się przypadek. — Najmocniejsze wstrząśnienia były wzdłuż Dunaju i na starym mięsnym rynku. W niektórych kościołach dzwony poczęły dzwonić. Fenomen ten okazał się w dwóch wstrząśnieniach, z których każde zawierało się we czterech drganiach i od 2 do 3 sekund trwało. Wstrząśnienia następowały po sobie w przeciągu 15 sekund i miały kierunek od północo-wschodu ku południo-zachodowi. (A.P.S.Z.)

Франста.

Парижъ, dnia 15-го Marca.

Wczora przed południem Król przewodniczył na Radzie Ministeryalney. Konferencye trwały półtrzeci godziny. Potem J. Kr. Mość pracował z Ministrem oświecenia publicznego.

— Słychać, że Posel Cesarско-Rossyyski wyjedzie z Paryża za urlopem do wód Karlsbadzkich, jak tylko piękna pora czasu nastanie. Te kąpiele doradzają mu lekarze, jako skuteczne przeciwko dolegliwościom z odniesionych ran dawniejszych.

— Rossyyski i Sardynski Posłowie, wczora wieczorem mieli posłuchanie u Króla.

— Mówią, że kommissya dla rozstrząśnienia projektu do prawa względem uposażenia Xięcia *Némours*, zgodnie z Prezydentem Rady, przedsięwzięła niektóre w niem odmiany, podług których Xiąże ma otrzymać tylko majątność *Rambouillet*, a resztę dla dopełnienia 500,000 fr. w rentach.

— *Sentinelle des Pyrenees* pod d. 11 udziela następujące szczegóły o pierwszych poruszeniach Jenerała

„Behobia 10 Марта 7 час. вез.: 10 Англійскій баталіонъ подкрѣпленный однимъ Испанскимъ, атаковалъ нѣкоторымъ образомъ укрѣпленіе Амецагана; произошло ужасное кровопролитіе, но Карлисты должны были на послѣдокъ сдаться. Гостиница въ Амецаганѣ около 8 часовъ утра взята Христиносами, но въ 10 часовъ опять отобрана Карлистами; сраженіе сдѣлалось еще жарче, и до 5 час. вечера небыло никакого еще рѣшительнаго сдѣлствія. Христиносы приблизились къ Астигаррагѣ. Въ Ирунъ кажется господствовать большое волненіе. Равнымъ образомъ Карлисты неоставили экспедиціи въ Кастилію, и она до сихъ поръ отложена, потому только, что *Донъ-Карлосъ* хочетъ прежде вполне вооружить предназначенный для сего корпусъ. Корпусъ будетъ состоять изъ 10,000 чел. и одного эскадрона, и сей послѣдній, а равно 6,000 чел. снабжены уже всемъ нужнымъ. Военный судъ долженствующій судить Генерала *Гомеса*, еще не собрался.“ Въ частномъ письмѣ изъ Байонны отъ 11-го ч. сказано, что нападеніе началось съ разсвѣтомъ, когда уже прежде ночью, Испанцы остановились при Амецаганѣ а Англичанъ при Альцѣ. Въ 6 час. утра сдѣлано нападеніе на Альцу. Карлисты тотчасъ вытѣснены изъ своихъ позицій, потомъ неприятель отступилъ въ укрѣпленія, устроенныя у подножія горы Эрихайета. Позиція при Амецаганѣ также была скоро взята. При обоихъ нападеніяхъ Англійскій морской баталіонъ дѣйствовалъ двумя двухфунтовыми орудіями. Чанельгорисы много вытѣли равныхъ между коими 5 офицеровъ. Изъ Испанскихъ полковъ ранено 30 офицеровъ и 500 солдатъ. Число убитыхъ неизвѣстно. На Астигаррагу завтра будетъ сдѣлано нападеніе. Укрѣпленія Карлистовъ простираются отъ горы Св. Геронима до Астигарраги; въ нихъ расположено отъ 8 до 9 баталіонъ. Карлистская главная квартира 9-го ч. была въ Андоинѣ, а Инфантъ *Донъ Себастьянъ* намѣренъ былъ обратиться въ Пуэнта ла Рейна.“

16-го Марта.

Вчера занимался Король съ Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ.

— Палата Перовъ собралась сегодня только въ намѣреніи, чтобы приступить ко второй балотировкѣ касательно проекта закона о увеличеніи таможенныхъ чиновниковъ на Испанской границѣ. Когда проектъ сей принятъ большинствомъ 101 противу 9 голосовъ Палата разошлась не назначивъ дня слѣдующаго засѣданія.

— По Королевскому повелѣнію вчерашняго числа, *Г. Лебе-Веймарсъ* наименованъ первымъ Секретаремъ посольства въ Ст. Петербургъ.

— За нѣсколько предъ симъ дней распространенное здѣшними журналами извѣстіе о смерти *Г. Прадта*, оказывается неосновательнымъ; напротивъ его здоровье улучшается.

— На *Г. Балзана*, находящагося теперь въ Медіоланѣ, по донесенію здѣшнихъ журналовъ, среди города вечеромъ, напали разбойники, и лишили его собственности. Полагаютъ, что онъ легко могъ бы вознаградить свою потерю, еслибъ бы изъ сего происшествія взялъ матерію для повѣсти.

— Мониторъ ничего новаго не объявляетъ сегодня съ Испанскихъ границъ, и Байонскія газеты не получили *Journal du Commerce* содержитъ письмо изъ Бегобии отъ 12-го ч. изъ коего только видно, что 11-го ч. вовсе небыло сраженія. Потерю Христиносовъ 10 ч. полагаютъ 830 чел. На вчерашней биржѣ распространившійся слухъ, что *Эвансъ* 11-го ч. потерпѣлъ пораженіе, оказался неосновательнымъ.

— На сегодняшней биржѣ Французскія и Испанскія ассигнаціи нѣсколько возвысились, послѣднія изъ 27½ на 28½, хотя о войнѣ вовсе нѣтъ новѣйшихъ извѣстій. Носился только слухъ, что Генераль *Эвансъ* назначенъ главнокомандующимъ сѣверной-арміи.

17-го Марта.

Вчера председательствовалъ Король въ Министерскомъ Советѣ и занимался потомъ съ Министромъ Народнаго Просвѣщенія.

— Журналь *le Monde* сообщаетъ: „Западные Департаменты внушаютъ кабинету чувствительное опасеніе. Завтра Королевскій Адъютантъ выѣзжаетъ въ Ильскій и Виланскій Департаменты; онъ будто имѣетъ тайныя порученія, изслѣдовать причину глухаго волненія, обнаружившагося въ сихъ окрестностяхъ.“

— Лионскій Меръ прибылъ на нѣсколько дней въ Парижъ, для донесенія Правительству о жалкомъ состояніи тамошнихъ воздѣлывателей шелка и для предложенія мѣръ облегчить ихъ нужды.

— Здоровье *Г-на Прадта* улучшается. Его комнаты безпрестанно наполнены его друзьями. Князь *Та-лейранъ* и Герцогиня *Дино*, лично вписались въ его станіе.

Evans: „Behobia 10-go Marca o godz. 7 wieczorem: 10-ty batalion Angielski, wzmacniony jednym Hiszpańskim, szturmował do twierdzy Amezagana; rozlew krwi był straszliwy, lecz naostatek Karoliści przymuszeni byli odstąpić. Dom gościnny w Amezagana, około godziny 8 rano wzięty był przez Krystynistów, lecz o godzinie 10 znowu odebrany przez Karolistów; odtąd bitwa była jeszcze zacietęższą i o godzinie 5 nie nastąpił żaden stanowczy wypadek. Krystyniści zbliżyli się pod Astagarragę. W Irun zdaje się panować wielkie zamieszanie. Karoliści również nie zaniedbali wyprawy do Kastylii, i jeśli ją odłożono dotychczas, to dla tego tylko, że Don Carlos przeznaczony do tego korpus wojska chce zupełnie uzbroić. Korpus ten ma się składać z 10,000 ludzi i jednego szwadronu i ten ostatni, jak również 6,000 ludzi piechoty otrzymali już wszystko potrzebne. Sąd wojenny, który ma zawyroковать nad Jenerałem Gomez, jeszcze się nie zebrał.“ — W liście prywatnym z Bayonny pod d. 11 czytamy, że uderzenie zaczęło się na świtanie, gdy pierwsi w nocy Hiszpani stanęli pod Amezaganiem, Anglicy zaś w bliskości Alza. O godzinie 6 rano uderzono na Alza; Karoliści natychmiast wyparali się swych pozycy, potem nieprzyjaciel cofnął się do okopów, które usypał u stop góry Erichayeta. Pozycya pod Amezagana, również wkrótce była wzięta. W obu uderzeniach batalion morski angielski działał z dwiema 8-funtowymi armatami. Chapelgorrisowie wielu mieli ranionych, między którymi 50 oficerów i 500 żołnierzy. Liczba zabitych nie jest dobrze wiadoma. Na Astigarragę jutro nastąpi uderzenie. Szańce Karolistowskie rozciągają się od góry San-Geronimo do Astigarraga; ma na nich znajdować się od 8 do 9 ciu batalionów. Karolistowska główna kwatera dnia 9 była w Andoain, a Infant Don Sebastian miał zamiar udać się do Puente-la-Reyna.“

Dnia 16.

Wczora pracował Król z Ministrem spraw wewnętrznych.

— Izba Parów zgromadziła się tylko w zamiarze, a żeby przystąpić do drugiego głosowania o projekcie do prawa, dla powiększenia urzędników celnych na granicy hiszpańskiej. Gdy projekt ten większością 101 przeciwko 9 głosów przyjęty został, rozeszła się Izba nieznaczając następującego dnia posiedzenia.

— Przez rozkaz Królewski dnia wczorajszego, Pan *Leeve-Weimars* mianowany został pierwszym Sekretarzem Poselstwa w St. Petersburgu.

— Przed kilką dniami rozszerzona przez tutejsze dzienniki wiadomość o śmierci *X. Pradta* okazała się przedwczesną; ma się on lepiej i w nadziei wyzdrowienia.

— *P. Balzac*, który się teraz znajduje w Medyolanie, jak donoszą dzienniki francuzkie, wieczorem śród tego miasta napadnięty został przez zbójców i pozbawiony swojej własności. Rozumieją, że strata jego łatwo mogłaby być wynagrodzoną, jeśliby zdarzenie to użył za materją do powieści.

— *Monitor* nic dzisiaj nie donosi nowego od granic hiszpańskich, a dzienniki Bayońskie nie przybyły. *Journal du Commerce* zawiera list z Behobii pod dniem 12, z którego się tylko okazuje, że dnia 11 nie było zgoła bitwy. Stratę Krystynistów w dniu 10 podają na 830 ludzi. — Pogłoska, która się rozbiegła była na wczorajszej giełdzie, że *Gomez* dnia 11 był pobity, zdaje się być bezzasadną.

— Na dzisiejszej giełdzie papiery francuzkie i hiszpańskie nieco się podniosły, ostatnie z 27½ na 28½, chociaż całkiem nie było nowszych wiadomości z placu wojny. Krążyły tylko pogłoski, że Jenerał *Evans* mianowany został głównym dowódcą wojska północnego.

Dnia 17.

Wczora przewodniczył Król na Radzie Ministrów, a potem pracował z Ministrem oświecenia publicznego.

— W dzienniku *le Monde* czytamy: „Departamenta zachodnie są przyczyną dość mocnej obawy gabinetowi. Jutro udaje się Adjutant Królewski do departamentu Ille et Vilaine; ma on tajne mieć polecenie dla wysledzenia przyczyn przytąjonego wrzenia umysłów, które się okazało w tych okolicach.“

— Mer Lyonu na kilka dni przybył do Paryża, dla doniesienia Rządowi o smutnym stanie tamecznych fabrykantów jedwabiu, i dla przełożenia środków zaradzenia ich potrzebie.

— Stan zdrowia *X. Pradta* polepsza się. Liczni jego przyjaciele bezustanku przychodzą dowiadywać się

списокъ посѣтителей. Король посредствомъ Генерала *Аталина* велѣлъ узнать о его здоровьи.

— Въ *Жур. Првнй* содержится: „Нѣтъ еще никакихъ официальныхъ извѣстій о сраженіи въ Гвипускоа. Кажется, что Генераль *Эванс* неоткрытъ къ Ст. Себастьяну, какъ было сказано, но кажется онъ не ходилъ далѣе какъ на 3 часа отъ сего города и занялъ позицію при Астигаррагъ; 10 числа, весь день бился, но ничего не случилось.“ *Phare de Bayonne* о движеніяхъ Генерала *Эванса* пишетъ: „Дѣйствія Англійскаго Генерала противу Карлистовъ начаты 10 ч. съ разсвѣтомъ. Онъ имѣлъ нѣкоторый успѣхъ; но или по недостатку вѣрнаго плана или изъ опасенія, вступить самому въ возмущенный край, *Эванс* не воспользовался пріобрѣтенными выгодами, но ограничился занятіемъ поста на возвышенностяхъ Амецагана, который безъ сопротивленія взялъ у Карлистовъ. До сихъ поръ можно только одобритъ предусмотрительность Генерала *Эванса*; но никакъ нельзя объяснить, почему въ продолженіе 7 часовъ занявши уже возвышенности Амецагана, дозволилъ онъ своимъ войскамъ нападать на ущелія ведущія въ Астигаррагу, почему они понесли ужасную и бесполезную потерю.“ — Карлистское донесеніе изъ Вера отъ 12 ч. слѣдующее: „Христиносы 10 ч. утромъ сдѣлали нападеніе, но они были сильно отражены 8 баталіономъ. Вскорѣ потомъ колонна отъ 7 до 8,000 чел. устремилась къ Амецаганъ, которая была осаждена 6 или 7 компаніями нашихъ охотниковъ, которые отступили. Потомъ началась весьма жаркая схватка, и Христиносы вступили на дорогу между Астигаррагою и Оярсуномъ; но они отражены штыками. Пальба продолжалась до 7 час. вечера и Христиносы удержались на возвышенностяхъ Амецагана. Вчера они недѣлали движеній. Потеря ихъ должна быть весьма значительна; мы потеряли 400 убитыми и ранеными. Ожидаютъ сегодня нападенія на наши линіи, и полагаютъ, что и *Лекумберри* въ тоже время будетъ безпокоима.“ Последнія письма изъ Байонны отъ 14 ч. ничего неувѣдомляютъ о дальнѣйшихъ движеніяхъ Христиносовъ. (A.P.S.Z.)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 18-го Марта.

Слышно, что Ея В-во Королева жить будетъ въ новомъ Букингамскомъ дворцѣ.

— 10-го ч. въ слѣдствіе полученной депеши отъ

Лорда *Дургама* нѣсколько часовъ продолжалось кабинетное совѣщаніе, на которомъ присутствовали все находящіеся здѣсь Министры.

— Въ дипломатическихъ собраніяхъ говорятъ, что Герцогъ *Ризмондъ* будетъ Британскимъ Посланникомъ при Ст. Петербургскомъ дворѣ, вмѣсто Графа *Дургама*.

— Леди *Каннингъ* жена славнаго *Каннинга*, 15 ч. с. м. умерла въ Лондонѣ; она имѣла Перское достоинство Великобританіи, съ правомъ наследства званія Пера по мужеской и женской линіи. Наслѣдникъ ея, сынъ, Г. Чарльсъ *Каннингъ*, теперь членъ Нижняго Парламента, который по сему какъ Перъ приметъ званіе Виконта *Каннинга*.

— Хозяева корабля *Vixen*, 17-го ч. получили извѣстіе изъ Одессы отъ 23 Февраля, что корабль сей взять какъ законная Русская добыча.

— По извѣстіямъ изъ Нью-Йорка, произошло сраженіе, продолжавшееся два дня, между Индѣйцами и войсками Соединенныхъ Штатовъ, въ слѣдствіе коего Индѣйцы желали сдаться. Въ Нью-Йоркѣ на послѣдней недѣлѣ, опять былъ чрезвычайный недостатокъ денегъ, также и въ Филадельфій. Слышно, что это сдѣлано частію съ умысломъ. — Мука нѣсколько не понизилась въ цѣнѣ, хотя ежедневно хлѣбъ туда приходилъ въ значительномъ количествѣ; тамошняя также не много понизилась. — Г. Ричардъ *Джонсонъ* изъ Кентукей, большинствомъ 33 баловъ, избранъ въ Вице-Президенты Соединенныхъ Штатовъ.

— Изъ Мексики увѣдомляютъ, что *Сантана* по повелѣнію изъ столицы въ Веракруцъ, принять со всеми почестями, какъ Президентъ.

— Извѣстія изъ новаго южнаго Валиса отъ 24 Октября и Вандеменской земли отъ 20 тогожь мѣсяца, о уборкѣ тамъ хлѣба, благопріятны. Прежній Губернаторъ Вандеменской земли, Г. *Артуръ* возвратился въ Англію и будетъ теперь имѣть возможность оправдаться отъ жестокихъ поданныхъ въ Парламентъ противу него укоризнъ. (A.P.S.Z.)

Германія.

Мекленбургъ, 8-го Марта.

Въ нашемъ Великомъ Герцогствѣ говорятъ теперь только о предположенномъ бракосочетаніи Принцессы *Елены* съ Герцогомъ *Орлеанскимъ*; ибо увѣряютъ, что первая предложенія съ той и другой

бисіе записали się на листѣ отъѣзжающихъ. Крѣль казѣлъ повѣдѣть wiadomoscъ przezъ Jenerala *Athalin*.

— *Dziennik Rozpraw* udziela: „Nie otrzymano jeszcze żadnych urzędowychъ szczegółówъ o bitwie pod Guipuscoa. Zdaje się, że Jenerał *Evans* nie został odparty do San Sebastian, jakъ było powiedziano; leczъ zdaje się teraz, że uderzenie jego nie będzie rozciągnięte далей nadъ trzy mile odъ tego miasta i зайmie stanowisko podъ Astigarraga. Dnia 10 przezъ cały dzieńъ trwała bitwa, leczъ dnia 11 nic nie zaszło.“ — *Phare de Bayonne* o poruszeniachъ Jenerala *Evans* donosi: „Działania Jenerala Angielskiego przeciwko Karolistomъ rozpoczęły się dnia 10 na świtaniu. Uwieńczoną one były nie jakimъ skutkiem; leczъ, czyli to dla braku stanowczego planu, lubъ dla bojaźni, wtargnienia samemu do kraju zbuntowanego, *Evans* nie korzystał zъ odniesionychъ korzyści, leczъ ograniczył się zajęciemъ oszańcowanychъ górъ Amezagana, które bezъ oporu wziął odъ Karolistów. Ścisłe biorącъ, do tego punktu można tylko pochwalać baczność Jenerala *Evans*, leczъ zgoła nie można wyjaśnić, dla czego wъ przeciągu 7 godzinъ po zajęciu jużъ wyniosłości Amezagana, kazałъ swymъ войскамъ uczynić napadъ na wąwozъ, prowadzący do Astigarraga, i wystawiłъ je przezъ to na wielką i bezpożyteczną stratę.“ — Doniesienie Karolistowakie zъ Vera podъ d. 12 jestъ następujące: „Krystyniści dnia 10 rano uczynili uderzenie, leczъ dzielnie zostali odparci przezъ 8-ny batalion. Wkrótce potemъ kolumna odъ 7 do 8,000 ludzi wkroczyła do Amezagany, która była osadzona 6 lubъ 7 kompaniami naszychъ ochotników, którzy ustąpili przedъ większą siłą. Poźniej zaszła bardzo żywa walka, i Krystyniści wkroczyli na drogę między Astiegarraga i Oyarzun, leczъ byli odparci bagnietemъ. Strzelanie trwało do 7-mej wieczoremъ i Krystyniści utwierdzili się na wyniosłościachъ Amezagana. Wczora nie czynili oni żadnych poruszeń. Strata ichъ ma być bardzo znaczną. Nasza zawiera się we 400 zabitychъ i ranionychъ. Oczekują dzisiaj uderzenia na naszą linię, i rozumieją, że i *Lecumberri* wъ tymże czasie będzie niepokojone.“ — Ostatnie listy zъ Bayonny podъ d. 14 nic nie donoszą o дальszychъ poruszeniachъ Krystynistówъ. (A.P.S.Z.)

Британія Великая и Ирландія.

Лондонъ, дня 18-го Марца.

Слышатъ, że Królowa Jey Mość, mieszkać będzie wъ nowymъ pałacu Buckingham.

— Dnia 10 otrzymano depesze odъ Lorda *Durham*: poczemъ zebrała się zarazъ rada gabinetowa, która trwała przezъ kilka godzin; byli на niej wszyscy obecni tu Ministrowie.

— На згромадzeniachъ дипломатycznychъ мowią, że Xiążę *Richmond*, będzie Posłemъ Brytanii Wielkiej przyъ dworze St. Petersburgskimъ, на miejscu Hrabiego *Durham*.

— Lady *Canning*, wdowa sławnego *Canninga*, d. 15 ter. m. umarła wъ Londynie. Była ona Paremъ Brytanii Wielkiej, zъ dziedzicznemъ prawemъ godności Parowskiej wъ mężkiej i żeńskiej linii. Dziedzicemъ jejъ jestъ synъ, P. Charles *Canning*, terazъ Członekъ Izby Niższej, który, jako Parъ przyymie tytułъ Vice-Hrabi *Canning*.

— Właściciele okrętu *Vixen*, d. 17 t. m. otrzymali wiadomość zъ Odessy, daty d. 23 Lutego, iż okrętъ tenъ zabrany został, jako prawna Rossyyska zdobycz.

— Podługъ doniesień zъ Nowego-Yorku, we Florydzie była дводниowa bitwa między Indyanami a войсками Stanówъ Zjednoczonych, skutkiemъ której Indyanie prosili o kapitulacyę. Wъ Nowym-Yorku, на ostatnimъ tygodniu znowu byłъ nadzwyczajny niedostatekъ pieniędzy, również i wъ Filadelfii. Mowią, że przyczyny tego są poczęści sztuczne. Mąka najmniey nie zmniejszyła się wъ cenie, chociażъ codziennie przywożono tamъ zboże wъ znaczney ilości, także krajowa stała nieco niżej. P. Richard *Johnson* zъ Kentucky, większością 33 głosówъ, obrany został Vice-Prezydentemъ Stanówъ Zjednoczonych.

— Zъ Meksyku donoszą, że Jenerałъ *Santana*, на rozkazъ ze stolicy wъ Veracruz, ze wszelkimi oznakami honorow, jako Prezydent, zostałъ przyjęty.

— Wiadomości zъ nowej południowej Wallii podъ 24 Październ. i zъ kraju Vandienemъ podъ d. 20 tegoжь mca, brzmią pomyślnie. Były Gubernatorъ kraju Vandienemъ, Półkownikъ *Arthur* powrócił do Anglii i będzie miałъ sposobnośćъ usprawiedliwienia się zъ ciężkichъ przeciwko niemu do Parlamentu zarzutówъ. (A.P.S.Z.)

НѢмцы.

Мекленбургъ, 8-го Марца.

Wъ naszymъ Wielkiemъ Xięztwie o niczymъ więcey nie mówią teraz, jakъ o zamierzonymъ małżeństwie Xiężniczki *Heleny* zъ Xięciemъ *Orleans*: zapewniają bowiem, że kroki przedstępne doszły zъ jednej i drugiej strony do

стороны имѣли желаемой успѣхъ, а даже воспомядовали размыты портретовъ. Всѣ родственны дворы Великаго Герцога, согласились съ своей стороны по сему предмету. Съѣздъ обрученныхъ наступить вънѣшнимъ лѣтомъ въ Теплицъ. Принцесса Елена родилась 1814 года.

Мюнхенъ, 8-го Марта.

Графъ Анастазій Рагинскій отправился въ Италию, въ намѣреніи издать второй томъ своей *Художественной Исторіи*, который будетъ содержать исторію Южно-Нѣмецкой школы, преимущественно Мюнхенской, будетъ также обращено вниманіе на современнаго художества въ Италиі. Этотъ другой томъ, будетъ содержать болѣе 150 снимковъ, сдѣланныхъ на деревѣ. (G. C.)

Дрезденъ, 20-го Марта.

Съ нѣкотораго времени живущій здѣсь Генералъ Англійскій Муръ, 15-го ч. с. м. умеръ и 18-го ч. утромъ похороненъ. Кор. Саксонскій Военный Министръ Генер. Лейт. Цешвицъ, командующій Генералъ арміи, Генер. Лейт. Церрини и многіе Штабъ и Оберъ Офицеры здѣшняго гарнизона шли въшкомъ за его гробомъ. Скончался также 17-го ч. с. м. находящійся здѣсь нѣсколько уже лѣтъ, Польскій Генералъ Водзинскій, и сегодня погребенъ.

Гамбургъ, 20-го Марта.

Кар. Греческое Правительство, отъ 22-го Октября прош. года объявленіемъ Министра Ризо, Гамбургскіе флаги въ Греческихъ портахъ относительно портоваго платежа, поставляютъ на основаніи взаимности съ Греческими. (A.P.S.Z.)

Белгія.

Брюссель, 16-го Марта.

Король третьяго дня принималъ Графа Легона, Посланника въ Парижъ, Г-на фанъ де Вейера, Посланника въ Лондонъ и Генерала Гурелла, Шефа Генеральнаго Штаба. Наши газеты полагаютъ, что эти аудіенціи въ связи съ иереміною Кабинета.

— Одна Брюссельская газета пишетъ: „Разные Министерскіе переговоры нашли у публики въротіе, такъ, что сдѣлано возваніе, объявить одинъ изъ сихъ переговоровъ, который кажется наиболее заслуживаетъ уваженія. Говорятъ, что дѣло идетъ о томъ, чтобы образовать *родственное Министерство*, чтобы прекратить довольно значительное вліяніе иностраннаго владычя. Но верна ли эта мѣра, сомнительно. *Родственное Министерство* (династическая приверженность) трудно можетъ сдѣлать такую оппозицію, безъ опасности для династии иностранныхъ повелителей, какъ полагали, невозобновляя отношеній 1829 года. Еслибъ хотѣли вытѣснить сію партію изъ Кабинета и Государственныхъ дѣлъ, до такой степени, сколь велико ея вліяніе на политическія отношенія края, то она соединилась бы противу Государства и противъ династии, посредствомъ вліянія церкви волнуя народъ и бросая въ войско демократическую партію. (A.P.S.Z.)

Италія.

Генуя, 11-го Марта.

Его Императорское Высочество Великій Князь МИХАИЛЬ третьяго дня сюда прибылъ и остановился въ гостиницѣ *Четырехъ Народовъ*, гдѣ Его Высочество принималъ посѣщеніе здѣшняго Губернатора.

— Гривъ распространился по всей Савои. Въ Шамбери 4-го ч. умеръ Генералъ-Маіоръ Графъ Лоше извѣстный своими познаніями. (A.P.S.Z.)

Турція.

Константинополь, 1-го Февраля.

Капитанъ Паша велѣлъ вооружить одну корвету и три катера для истребленія морскаго разбоя въ Салоникскомъ заливѣ. Это кажется первое предпріятіе Турецкаго Правительства противу пиратовъ на водахъ Востока. Отправленнымъ флотомъ будетъ командовать Вице-Адмиралъ *Мустафа Бей*.

— Объявлено Султанское постановленіе, по коему никто изъ Мусульманъ не можетъ выходить изъ мечети во время молебствія; нѣкоторые нарушители этого повелѣнія, наказаны. Кажется, что Султанъ сдѣлалъ это распоряженіе въ удовлетвореніе требованій Улемовъ, которыхъ приверженность въ нѣкоторыхъ обстоятельствахъ ему нужна.

— Изъ Египта получаютъ удовлетворительныя извѣстія. Дѣла *Мегмеда Али* идутъ весьма успѣшно, такъ что теперь онъ имѣетъ довольно денегъ. Слѣдуемая Порть дань уплачивается весьма исправно и онъ ищетъ ея благосклонности. Султанскій Посолъ былъ принятъ въ Каиръ очень хорошо, и здѣсь несомнѣваются, что онъ удовлетворительно кончитъ дѣла касательно острова Кипра. Изъ всего видно, что начинаются дружественныя связи между Портою и *Мегмедомъ Али*.

пожеланнаго skutku, a nawet nastąpiła już wymiana portretów. Wszystkie dwory, spokrewnione z rodziną Wielko-Xiążęcą, udzieliły już w tym względzie przychylnie ze swej strony oświadczenia. Zjazd dostojnych narzeczonych, ma nastąpić tego lata w Teplitz. Xiężniczka *Helena* urodziła się 1814 roku.

Monachium, 8-go Marca.

Hrabia *Anastazy Raczyński*, wyjechał ztąd do Włoch, w celu wydania drugiego tomu swej *Historji kunsztów*, który obejmować ma historją szkoły południowo-niemieckiej, mianowicie Monachijskiej, przy czém miany także będzie wzgląd na nowoczesny kunszt we Włoszech. Ten tom drugi zawierać będzie przeszło 150 rzeźb, wykonanych na drzewie. (G. C.)

Drezno, 20-go Marca.

Od niejakiego czasu mieszkający tu Jenerał Angielski *Moore*, umarł d. 15 t. m. i d. 18 został pogrzebiony. Królewsko-Saski Minister wojny, Jenerał-Porucznik *Zezschwitz*, Dowódzacy Jenerał woysk, Jenerał-Porucznik *Cerrini* i wielka liczba Sztabs i Ober-Oficerów tutejszego garnizonu, piechotą towarzyszyli temu pogrzebowi. Umarł także d. 17 t. m. znajdujący się tu od lat kilku Polski Jenerał *Wodziński* i dzisiaj pogrzebiony.

Hamburg, 20-go Marca.

Rząd Kr. Grecki pod d. 22 Października roku przeszłego przez oświadczenie Ministra *Rizo*, banderę Hamburgską w portach greckich, względnie opłaty portowej, stawia na prawie wzajemności z Greckimi.

(A.P.S.Z.)

Белгія.

Бруксель, 16-го Марта.

Крól przyjmowałъ завозора *Hrabiego Lehon*, Poста в Парижѣ, *P. van de Weyer*, Poста в Лондоніи и *Jenerala Hurel*, Szefa sztabu jeneralnego. Gazety nasze uważają te audyencye w związku ze zmianą gabinetu.

— Jeden z dzienników Brukselskich donosi: „Różne układy ministeryalne znalazły przyjęcie u publiczności tak, że widzę się być wezwanym, ogłosić jeden z tych układow, który zdaje się najwięcej znalazł wziętości. Mówią bowiem, iż o to chodzi, ażeby utworzyć *Ministryum familyne* i wstrzymać dość już wielki wpływ obcego wladztwa. Azali szrodek ten jest prawdziwym, wątpliwa. *Ministryum familyne* (dynastyjna przychylnosc) z trudnością uczynić może taką oppozycją z niebezpieczeństwem dla dynastji obcych wladzców, jak rozumiano, nie wznawiając stosunków 1829 roku. Jeśliby chciano usunąć jej partyę z gabinetu i spraw państwa, tak daleko, jak się rozciąga wpływ jej na polityczne stosunki kraju, wtenczasby się połączyła ona przeciwko państwu i przeciwko dynastji, przez wpływ kościoła, wzburzając naród i wcielając do wojska stronnictwo demokratyczne. (A.P.S.Z.)

Востокъ.

Генуя, 11 Марта.

Его Цесарска Высоческъ ХІАЖЕ МИЧАЕЛЪ завчора ту прибылъ и станалъ в hotelу *Czterech narodów*, гдѣ Его Высоческъ приымовалъ тудеящего Губернатора.

— Грыппа розszerzyła się по całej Sabaudyi. В Chamberi dnia 4 umarł Jenerał-Major Hrabia *Loche*, znany ze swojej nauki. (A.P.S.Z.)

Турція.

Константинополь, д. 1 Lutego.

Kapudan Basza wydał rozkazy, ażeby uzbrojono korwetę i trzy kutry na wyтѣпienie rozboju morskiego w zatoce Salonickiej. Jest to podobno pierwszy krok Bządu Turецкого przeciwko piratom na wodach Wschodu. Wysyłającą się flotyllą będzie dowodził Vice-Admirał *Mustafa Bey*.

— Wyszło rozporządzenie Sułtańskie, iż żaden Muzulman nie może oddalać się z meczetu podczas odbywanych modłów; kilku, którzy przekroczyli ten zakaz, zostało ukaranych. Zdaje się, że Sułtan wydał to urządzenie dla dogodzenia żądaniu ulemów, których przychylnosc jest mu w niektórych okolicznosciach potrzebna.

— Z Egiptu nadchodzą zaspakajające doniesienia. *Mehmedowi - Alemu* powiodły się bardzo pomyślnie interesy tak, iż obfituje teraz w pieniądze. Należący *Horcie* haracz uiszcza jak najregularnie i stara się o jej przychylnosc. Posłannik Sułtana został w Kairze jak najlepiej przyjęty, i nie wątpią tu, że załatwi dostatecznie interesy względem wyspy Cypru. Ze wszystkiego widać, że się ustala dobre porozumienie między Portą a *Mehmedem - Alim*.

— Говорятъ, что по показаніямъ мятежныхъ Албанскихъ начальниковъ, нѣтъ никакого сомнѣнія, что въ тамошнемъ мятежѣ много участвовали *Медъ-Али*. (G. C.)

Е Г И П Е Т Ъ.

Каиръ, 15-го Февраля.

Беликдши-Эфендй прибылъ сюда изъ Константинополя. Говорятъ, что онъ имѣетъ порученіе потребовать отъ *Медмеда-Али* въ вознагражденіе, за десятилѣтнее занятіе острова Кандіи, 10 мил. піастровъ, или выступить оттуда. Паша будто объявилъ, что удержатъ власть свою на семь островъ, ему болѣе стоило, нежели сколько доставляли доходы съ онаго.

— По письмамъ изъ Индіи, болѣзнь обнаружившійся въ Палліегъ, не была чума или моровая язва, но гнилая лихорадка, въ величайшей степени опустошительная. Въ Египтѣ язва совершенно прекратилась, что исключительно должно приписать благоуспѣшнымъ распоряженіямъ, введеннымъ *Медмедомъ-Али* въ Александрійскихъ госпиталяхъ, не смотря на предписанія корана.

— Сюда прибылъ Полковникъ *Чесней* на пароходѣ *High Lindsey*. Вообще полагаютъ, что плаваніе по Евфрату не можетъ удержаться. (G. C.)

А Л Ж И Р Ъ.

(Изъ записокъ *Немецкаго путешественника*.)

(*Окончаніе*.)

Въ Алжирѣ заведено множество Французскихъ гостиницъ, гдѣ прїѣзжіи находятъ роскошный столъ, спокойную постель и вообще все удобства, которыми отличаются Парижъ, Ліонъ и Марсель. При невѣроятномъ стеченіи путешественниковъ, содержатели этихъ гостиницъ получаютъ огромную прибыль. Ихъ комнаты, и особенно столовыя, всегда наполнены гостями. *Hôtel de Bavière* и *Hôtel du Nord* считаются здѣсь лучшими заведеніями въ этомъ родѣ. Въ послѣднемъ находится великолѣпная зеркальная зала, украшенная съ необыкновеннымъ вкусомъ. Въ некоторыхъ гостиницахъ до сихъ поръ обѣдаютъ во внутреннихъ дворахъ, окруженныхъ по старому обычаю огромными галереями съ мраморными колоннами; свѣтъ входитъ туда сверху и производитъ самое волшебное дѣйствіе. Позади колоннадъ находится воздушныя террасы; гости собираются туда, чтобы подышать вечернею прохладою и полюбоваться живописными окрестностями Алжира. — Постройки производятся здѣсь съ неизвѣстной быстротою. Маршалъ *Клозель* справедливо замѣтилъ въ одной изъ своихъ прокламаций, что по причинѣ возрастающаго народонаселенія въ Алжирѣ придется наконецъ сломать стѣны, окружающія городъ. — Въ улицѣ *Бадъ-эль-Бадъ* воздвигнуты великолѣпныя аркады, въ которыхъ помѣщаются богатые Европейскіе магазины. Половина домовъ построена тамъ въ Европейскомъ вкусѣ съ окнами на улицу и черезъ нѣсколько лѣтъ въ этой части города, вѣроятно, не будетъ ни одного зданія старинной архитектуры. Пространшная улица Алжира *Баба-дунъ*, ведущая къ заставѣ того же имени, совершенно загромождена теперь развалинами старыхъ домовъ и матеріалами для новыхъ построекъ. Въ самой верхней части города, вмѣсто красивыхъ мечетей, которыя предположено уничтожить, хотятъ также строить магазины, кандитерскія и винныя погреба. Морская улица (*la rue de la marine*) выстроена совершенно на Европейскій манеръ, и, кромѣ двухъ огромныхъ мечетей, не сохранила ни малѣйшихъ слѣдовъ прежняго времени. Одна изъ этихъ мечетей славится драгоценными своими колоннами изъ чистѣйшаго мрамора и по этой причинѣ, вѣроятно, на долго останется неприкосновенною. Французское Правительство приняло на свой счетъ многія городскія постройки и Герцогъ *Немурскій* во время послѣдняго пребыванія своего въ Алжирѣ присутствовалъ при закладѣ нѣсколькихъ казенныхъ зданій. Неподалеку отъ большой площади строится теперь огромнѣйшій домъ частными людьми, которые за одно мѣсто обязались вносить ежегодно по 15,000 фр. Это мѣсто есть прекраснѣйшее въ цѣломъ городѣ; оттуда открываются гавань, море, окрестности Алжира и большая торговая площадь, гдѣ каждое утро толпится безчисленное множество Арабовъ и Европейцевъ. Этотъ полу-Африканской и полу-Европейской рынокъ представляетъ картину самую разнообразную и одушевленную; на каждомъ шагу встрѣчаются тамъ новыя, оригинальныя группы. Арабы приходятъ туда торговать хлѣбомъ, дичиною, лошадьми и верблюдами; Мавры огородными овощами и фруктами; Испанцы рыбою; Французы мелочными галантерейными вещами. (Спб. В.)

— Слышавъ, że zeznania buntowniczych przywódców Alb. kich, nie zostawiają najmniejszej wątpliwości, iż na poruszenia tameczne wiele wpływał *Mehmed-Ali*. (G. C.)

Е Г И П Т.

Каиръ, 15-го Сіycznia.

Бейликдшы-Эфендй прїѣхалъ изъ Стамбула. Мовіа, że ma polecenie żądać od *Mehmeda-Alego* 10 mill. piastrowъ, tytułem wynagrodzenia za zajęcie przez niego wyspy Kandyi w ciągu ostatnich lat 10, albo z niego ustąpienia. Basza miał oświadczyć, że utrzymanie w powadze zwierzchnictwa swego na tej wyspie, więcey go kosztowało, aniżeli dochody z niej czyniły.

— Podług listów z Indyi, choroba która się pokazała w Pallieh, nie była dżumą czyli powietrzem morowém, ale zgnilą gorączką w najwyższym stopniu złośliwą. W Egipcie ustąpiła zupełnie zaraza, co wyłącznie przypisać należy dzielnym rozporządzeniom, zaprowadzonym w lazaretach Alexandryjskich przez *Mehmeda-Alego*, bez względu na zastrzeżenia Koranu.

— Przybył tu Półkownik *Chesney*, na statku parowym *High Lindsey*. Jest zdaniem powszechném, że żegluga na Eufracie nie może się utrzymać. (G. C.)

А Л Ж И Е Р.

(Z pamiętników *Niemieckiego podróżującego*.)

(*Dokończenie*.)

W Algierze zaprowadzono wiele Francuzkich hotelowъ, gdzie przejeżdżający znajduje wysmienity stół, spokojną pościel i w ogólności wszystkie wygody, któremi słynie Paryż, Lion i Marsylia. Z przyczyny wielkiego napływu podróżnych, utrzymujący te hotele pobierają wielkie dochody. Ich pokoje, a mianowicie jadalnie, napełnione są zawsze gośćmi. *Hôtel de Baviere* i *Hôtel du Nord* uważają się za najlepsze. W ostatnimъ znajduje się wspaniała zwierciadlana sala, z miśirzowskim gustem ozdobiona. W niektórychъ traktierniachъ dotychczasъ jadają w wewnątrznychъ dziedzińcachъ, otoczonychъ podługъ starego zwyczaju ogromnemi galeryami, opierającemi się na marmurowychъ kolumnachъ; światło wpada tamъ z góry, przez co sprawiają wpływ czarowny. Za kolumnadami znajdują się napowietrzne tarassy; goście zbierają się tamъ dla użycia wieczornego chłodku i przypatrywania się pięknymъ okolicomъ Algieru. Budowanie wykonywają tu z trudną do uwierzenia prędkością: słusznie Marszałek *Clauzel* w jednej ze swoich proklamacyi powiedział, że z powodu wzrastania ludności w Algierze, trzeba będzie nakoniecъ zbić mury, miasto otaczające. — Na ulicy *Bab-el-Wad* wznoszą się spaniałe arkady, między którymi znajdują się bogate Europejskie magazyny. Połowa domowъ zbudowana tamъ jest w gęście Europejskimъ z oknami na ulicę wychodzącemi, i za kilka latъ w tej części miasta niebędzie zapewne żadney budowy starey architektury. Największa ulica Algieru *Baba-Zun*, wiedząca do rogatki tegożъ nazwania, zupełnie jest teraz zawalona gruzemъ starychъ domowъ i materyałem, mającym się użyć na nowe budowle. W najwyższej części miasta, na miejscu pięknychъ meczetowъ, które zamierzono skasować, chcą także budować magazyny, cukiernie i sklepy winne. Ulica morska (*la rue de la marine*) zabudowana jest zupełnie na sposób Europejski i oprócz dwóchъ wielkichъ meczetowъ, nie zachowała najmniejszychъ śladowъ dawniejszychъ. Jeden z tychъ meczetowъ słynie kosztownością swoichъ kolumn z najczystszeo marmuru i z tey-to zapewne przyczyny, przez czas długi zostanie nietykalnym. Rząd Francuzki wiele mieskichъ zabudowawъ wziął na koszt własny; i Xiążę *Nemours*, pod czas ostatniego tu swego pobytu, znajdował się przy zakładaniu kilku skarbowychъ gmachowъ. W blizkości wielkiego placu budują teraz wielki dom przywatni ludzie, którzy za samo miejsce obowiązali się płacić co rokъ po 15,000 fr. Miejsce to jest najpiękniejsze w całymъ mieście: daje się ztamtąd widzieć przystań, morze, okolice Algieru i wielki plac handlowy, gdzie co rano z gromadza się mnóstwo Arabowъ i Europejczykowъ. Ten pół-afrykański i pół-europejski rynekъ przedstawia obrazъ pełenъ rozmaitości i życia; za każdymъ krokiemъ napotyka się tamъ nowe, oryginalne grupy. Arabowie, przybywają tamъ dla prowadzenia handlu zbożemъ, zwierzyną, koźmi i wielbłądami; Maurowie ogrodowiną i fruktami; Hiszpani rybą; Francuzi drobnemi rzeczami galantereynymi.

(G.S.P.)